# SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIGA TA'SIRI

CHDPU Turizm fakulteti Xorijiy til va adabiyoti
(ingliz tili) **Eshonqulova Lola Sherzod qizi**

Ilmiy rahbar: CHDPU pedagogika fakulteti
"Umumiy pedagogika"kafedrasi v.b dotsenti
pedagogika fanlari falsafa doktori(PhD),
**Karshiyeva Dilbar Eshpulatovna.**
https://orcid.org/0009-0009-7105-2792
Email: d.karshiyeva1986@gmail.com

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining zamonaviy ta'lim tizimiga ta'siri, uning ijtimoiy, huquqiy hamda xalqaro jihatlari tahlil qilinadi. Sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini yaratish, o'quvchilarning bilim darajasini avtomatik tahlil qilish va ta'lim jarayonini samarali tashkil etish imkoniyati paydo bo'ldi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari, ularning o'quv jarayonini samarali tashkil etishdagi o'rni va imkoniyatlari yoritiladi.
**Kalit so'zlar:** sun'iy intellekt, ta'lim tizimi, raqamli ta'lim, pedagogika, xalqaro tajriba, huquqiy tartibga solish, ijtimoiy ta'sir.

**Аннотация:** В данной статье анализируется влияние технологий искусственного интеллекта на современную систему образования, ее социальные, правовые и международные аспекты. Также рассматриваются образовательные инструменты на основе искусственного интеллекта, их роль и возможности в эффективной организации образовательного процесса.
**Ключевые слова:** искусственный интеллект, система образования, цифровое образование, педагогика, международный опыт, правовое регулирование, социальное влияние.

**Abstract:**This article analyzes the impact of artificial intelligence technologies on the modern education system, its social, legal, and international aspects. It also discusses educational tools based on artificial intelligence, their role and capabilities in effectively organizing the educational process.
**Keywords:** artificial intelligence, education system, digital education, pedagogy, international experience, legal regulation, social impact.

## KIRISH

Bugungi kunda dunyo ta'lim tizimi raqamli transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim jarayoniga yangi imkoniyatlar olib kirdi. Sun'iy intellekt yordamida individual ta'lim yo'nalishlarini yaratish, o'quvchilarning bilim darajasini avtomatik tahlil qilish va ta'lim jarayonini samarali tashkil etish

imkoniyati paydo bo‘ldi. Sun’iy intellekt ta’limga sezilarli ta’sir ko‘rsatadigan yana bir soha-bu o‘quv o‘yinining rivojlanishidir. Sun’iy intellekt algoritmlari talabalarni tanqidiy fikrlashga va muammolarni hal qilishga majbur qiladigan juda qiziqarli va interaktiv o‘yinlarni yaratishi mumkin. O‘yinga asoslangan ta’lim talabalarga o‘rgangan narsalarini real ssenariylarda qo‘llash imkoniyatini beradi, ularni ijodiy fikrlashga va amaliyot orqali o‘rganishga undaydi.

Sun’iy intellekt nafaqat texnologik yangilik, balki ta’limning ijtimoiy, huquqiy va xalqaro rivojlanishiga ham katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu sababli ushbu texnologiyani ta’lim tzizimida qo‘llashning afzalliklari bilan birga ehtimoliy muammolarini ham o‘rganish muhim hisoblanadi.

## METODOLOGIYA

Mazkur maqola nazariy-tahliliy yo‘nalishda ishlab chiqilgan bo‘lib, tadqiqot metodologiyasining asosiy komponentlari ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy taqqoslash, konseptual umumlashtirish hamda tizimlashtirishdan iborat bo‘lib, SI ning ta’limdagi o‘rni, afzalliklari bilan izohlanadi.

Tadqiqot jarayonida inklyuziv pedagogika**,** ta’lim texnologiyalari**,** axloqiy-etika**,** raqamli xavfsizlik va ijtimoiy siyosat sohalariga oid mahalliy hamda xorijiy ilmiy adabiyotlar tizimli ravishda o‘rganildi. Mazkur tadqiqot bo’yicha Qaxxorova D.S. Karimova N.M. Iskanarov Sh.S, Nigmatov Z.G va boshqalarning ilmiy ishlari va maqolalarini eslatib o’tish maqsadga muvofiqdir. [1] Sun’iy intellekt zamonaviy ta’lim tizimida muhim innovatsion vosita sifatida qaralmoqda. U shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni tashkil etish, avtomatik baholash tizimlarini yaratish, o‘quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish, virtual o‘qituvchilar va raqamli yordamchilarni qo‘llash, imkoniyatlarni yaratadi:

Masalan, sun’iy intellekt asosida yaratilgan ta’lim platformalari o‘quvchining bilim darajasini tahlil qilib, unga mos o‘quv materiallarini tavsiya etadi. Bu esa ta’lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Ijtimoiy jihatlar: Sun’iy intellekt ta’lim tizimining ijtimoiy rivojlanishiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Raqamli ta’lim texnologiyalari orqali ta’lim olish imkoniyatlari kengaymoqda. Masofaviy ta’lim platformalari orqali dunyoning turli hududlaridagi talabalar bir xil bilim olish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

Biroq, ayrim hududlarda internet infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi ta’limda tengsizlik muammosini keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etishda ijtimoiy tenglikni ta’minlash muhim hisoblanadi.

Huquqiy jihatlar: Sun’iy intellektdan foydalanish bilan bog‘liq huquqiy masalalar ham muhim ahamiyatga ega. Xususan: shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, akademik halollikni ta’minlash, mualliflik huquqi masalalari.

## MUHOKAMA

Zamonaviy ta'lim amaliyotida AI texnologiyalarini rivojlantirish va ulardan o'qitishda foydalanish uchun katta mablag'larini ta'minlashga e'tibor berilmoqda. Butun dunyoda ta’limda (maktab va universitetlarda) sun’iy intellekt texnologiyalarini yaratish va joriy etish byudjeti doimiy ravishda o‘sib bormoqda va 2027-yilga borib moliyalashtirish 6 milliard AQSH dollarini tashkil etadi. Bu avval ajratilganidan sezilarli darajada ko'p. Bugungi kunda butun dunyo bo'ylab ta'lim muhitining raqamli transformatsiyasi AIning asosiy mavjudligi va amalga oshirilishini

[1] UNESCO. Ta’limda sun’iy intellektdan foydalanish bo‘yicha tavsiyalar. – Parij, 2021.

nazarda tutadi. Biroq, oliy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi katta murakkabliklar va ko'plab xavf-xatarlar bilan birga keladi, bunday texnologiyalardan foydalanish bilan bog'liq doimiy ravishda paydo bo'ladigan muammolarga ilmiy echimlarni talab qiladi.

Sun’iy intellekt yordamida yaratilgan materiallardan foydalanishda akademik etikaga rioya qilish muhimdir. Shu bilan birga, ta’lim muassasalari sun’iy intellektdan foydalanish bo‘yicha aniq qoidalar ishlab chiqishi zarur.

Xalqaro tajriba: Rivojlangan davlatlarda sun’iy intellektdan ta’limda keng foydalanilmoqda. Masalan, AQSh, Janubiy Koreya va Singapur davlatlarida sun’iy intellekt asosidagi ta’lim platformalari keng joriy etilgan.

Xalqaro tashkilotlar ham bu sohada faol ish olib bormoqda. Jumladan, UNESCO tashkiloti sun’iy intellektdan ta’lim sohasida mas’uliyatli foydalanish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqqan.

**Xulosa**

Sun’iy intellekt zamonaviy ta’lim tizimini tubdan o‘zgartirayotgan muhim texnologiya hisoblanadi. U ta’lim sifatini oshirish, individual ta’limni rivojlantirish hamda global ta’lim hamkorligini kuchaytirish imkonini beradi. Ta’lim jarayonida sun’iy intellektdan foydalanish bilan bog‘liq muammolar, jumladan, axborot xavfsizligi, akademik halollik va pedagogik mas’uliyat masalalari ham ko‘rib chiqiladi. Shu bilan birga, sun’iy intellektdan foydalanishda ijtimoiy tenglikni ta’minlash, huquqiy me’yorlarni ishlab chiqish hamda akademik halollikni saqlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Kelajakda sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim tizimini yanada rivojlantirishda muhim rol o‘ynashi kutilmoqda.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:**

1. UNESCO. Ta’limda sun’iy intellektdan foydalanish bo‘yicha tavsiyalar. – Parij, 2021.
2. World Bank. Sun’iy intellekt va ta’limning kelajagi. – Vashington, 2021.
3. UNESCO rasmiy sayti – ta’lim va sun’iy intellekt bo‘yicha materiallar: https://www.un
4. Organisation for Economic Co-operation and Development rasmiy sayti – ta’lim tizimi va AI bo‘yicha tadqiqotlar: https://www.oecd.org